

Natten

– Lärarhandledning för ljudboken

Framtagen av Raoul Wallenberg Academy till ljudboken Natten av Elie Wiesel.

För att ta del av ljudklippen som övningarna utgår ifrån behöver du som lärare, eller be dina elever, ladda ned appen Story Keepers där de finns under fliken Natten. Du hittar appen på appstore eller google play.

Syfte

Raoul Wallenberg Academy vill med denna lärarhandledning öka ungas kunskap om Förintelsen, men även få unga att leva sig in i skildringen för att på så sätt få en ökad förståelse för kriget och dess fasor. Genom arbetet med ljudklippen får även eleverna möjlighet att reflektera över allmänmänskliga frågor. I handledningen finns därför flera uppgifter som öppnar upp för reflektion och ställningstagande.

Kort om handlingen

Boken är självbiografisk och handlar om Elie Wiesels barndom. Han är 11 år när andra världskriget bryter ut. Till en början kan han och hans familj bo kvar i sitt hem i Sighet, Rumänien, men i slutet av kriget transporteras de till koncentrationslägret i Auschwitz. I Natten får läsaren följa Elies möte med lägret. Det är en rak och ärlig beskrivning som väcker många tankar och känslor.

Ljudklipp

Lärohandledningen utgår från utvalda ljudklipp hämtade från ljudboken Natten. En del av klippena kan beröra starkt, något man bör vara medveten om vid arbetet med de olika uppgifterna. Urvalet har baserats på flera parametrar. En är att ljudklippena ska skildra händelseförloppet kronologiskt. En annan är att de ska beröra och väcka engagemang. En tredje är att de ska komplettera den lärohandledning som finns till den tryckta boken Natten och en fjärde är att olika intressanta karaktärer från boken ska få göra sin röst hörd.

Genom ljudklippena är förhoppningen att skapa inlevelse och väcka känslor. Ljudklippena bidrar även till en ökad tillgänglighet. Ljudklippena når du via vår app Story Keepers, som finns att ladda ned kostnadsfritt på appstore eller google play.

Vill du ta del av lärohandledningen till den tryckta boken hittar du den [här](#).

Koppling till skolans styrdokument

Övningarna går att koppla till gymnasieskolans övergripande värdegrundsarbete men även till specifika ämnen, exempelvis svenska, historia och samhällskunskap. Vill du ta stöd i styrdokumenterna kan du exempelvis utgå från följande skrivelser:

**Läroplanens
inledande kapitel,
Gy11**

”Människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet mellan kvinnor och män samt solidaritet mellan människor är de värden som utbildningen ska gestalta och förmedla. I överensstämmelse med den etik som förvaltats av kristen tradition och västerländsk humanism sker detta genom individens fostran till rättskänsla, generositet, tolerans och ansvarstagande”

**Ur syftestexten till
ämnet svenska**

”Undervisningen i ämnet svenska ska syfta till att eleverna utvecklar sin förmåga att kommunicera i tal och skrift samt att läsa och arbeta med texter, både skönlitteratur och andra typer av texter. Eleverna ska ges möjlighet att i skönlitteraturen se såväl det särskiljande som det allmänmänskliga i tid och rum. Undervisningen ska också leda till att eleverna utvecklar förmåga att använda skönlitteratur och andra typer av texter samt film och andra medier som källa till självinsikt och förståelse av andra människors erfarenheter, livsvillkor, tankar och föreställningsvärldar. Den ska utmana eleverna till nya tankesätt och öppna för nya perspektiv.”

**Ur syftestexten till
ämnet historia**

”Genom undervisningen ska eleverna ges möjlighet att utveckla sin historiska bildning och förmåga att använda historia som en referensram för att förstå frågor som har betydelse för nuet och framtiden, samt för att analysera historiska förändringsprocesser ur olika perspektiv. Eleverna ska också ges möjlighet att utveckla förståelse av olika tiders levnadsvillkor och förklara människors roller i samhällsförändringar. Undervisningen ska bidra till insikt i att varje tids människor ska förstås utifrån sin tids villkor och värderingar. Eleverna ska också få utveckla förståelse av nutiden samt förmåga att orientera sig inför framtiden. Historia används för att både påverka samhällsförändringar och skapa olika identiteter. Undervisningen ska därför ge eleverna möjlighet att utveckla förståelse av och värdera hur olika människor och grupper i tid och rum har använt historia, samt möjlighet att reflektera över kulturarvets betydelse för identitets- och verklighetsuppfattning.”

**Ur syftestexten
till ämnet
samhällskunskap**

”I undervisningen ska eleverna ges möjlighet att utveckla kunskaper om frågor som berör makt, demokrati, jämställdhet och de mänskliga rättigheterna inklusive barns och ungdomars rättigheter i enlighet med konventionen om barnets rättigheter (...) Dessutom ska undervisningen bidra till att skapa förutsättningar för ett aktivt deltagande i samhällslivet.”

Uppgifter

Uppgifterna är samlade kronologiskt. Det finns uppgifter som handlar om perioden före kriget. Det finns uppgifter som berör kriget och det finns uppgifter som är kopplade till perioden efter kriget.

Du kan välja att arbeta med bara en eller flera av uppgifterna, allt utifrån den tid du har att disponera. Du kan också använda uppgifterna som ett komplement till de uppgifter som finns framtagna till den tryckta boken. Till alla uppgifter finns förslag på tidsåtgång.

Översikt

Före kriget

- **Utanförskap**
Reflektion och diskussion
- **Begränsningar**
Skrivövning

Under kriget

- **Uttrycka känslor**
Skapa
- **Far och son**
Reflektion och diskussion

Under kriget

- **Ta ställning**
Reflektion och diskussion
- **Agera och ta ansvar**
Reflektion och diskussion

Före kriget

Utanförskap

Reflektion och diskussion

Del av lektion

Inledning

I denna uppgift får eleverna utgå från två olika ljudklipp. Efter lyssnandet får de reflektera över frågorna, först en stund på egen hand sedan tillsammans med andra i klassen.

Ljudklipp

Kyrkväktaren

(01:20)

Diskussionsfrågor

- Hur beskrivs kyrkväktaren?
- Vad betyder att hålla sig på sin kant?
Och varför tror du att kyrkväktaren valde att hålla sig på sin kant?
- Kyrkväktaren hade "bemästrat självutplåningens konst".
Vad betyder det kopplat till detta ljudklipp?

Ljudklipp

Utvisningen

(05:52)

Diskussionsfrågor

- Människor utvisas men det glöms snart bort och livet fortgår som vanligt i staden där Elie växer upp. Vad är det som gör att människan glömmer? Vilken fara kan det finnas med att glömma?
- Kyrkväktaren kommer tillbaka och berättar om sina upplevelser efter utvisningen men ingen vill lyssna på honom. Vad beror det på? Vad krävs för att man ska lyssna och våga tro på det som andra berättar?

Begränsningar

Skrivövning

Del av lektion

Inledning

Denna uppgift är uppbyggd i två steg. Först får eleverna skriva ner sina egna reflektioner efter lyssnandet på ljudklippet. Därefter får de ta del av de mänskliga rättigheterna och tillsammans med sina klasskamrater fundera över dekreten utifrån ett nutidsperspektiv.

Ljudklipp

Dekret

(02:00)

Instruktion till eleverna

Steg 1

Dekret efter dekret begränsar judarnas möjligheter att leva och verka i samhället. Hur tror du att det skulle kännas att leva i ett samhälle som begränsar dig? Vad hade du haft svårast att klara dig utan? Kan du på något sätt känna igen dig i detta med att samhället och eller livet begränsas? Skriv ner dina tankar och lämna in till din lärare.

Steg 2

Om begränsningarna hade införts idag, vilka av de mänskliga rättigheterna hade judarna då förlorat? Gå igenom de 30 artiklarna och diskutera med dina klasskamrater.

Dokument

[FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna \(1948\)](#)

Under kriget

Uttrycka känslor

Skapa

En eller flera lektioner

Inledning

I denna uppgift får eleverna lyssna på flera korta ljudklipp som alla utgår från starka händelser under Elies tid i lägret. Låt dem få välja det klipp som särskilt starkt berört dem och låt eleverna sedan få uttrycka de känslor som klippet skapat genom eget skapande eller skrivande. Eleverna kan exempelvis skriva en dikt, en novell, måla, skapa en film, göra ett collage eller skapa en låt.

Ljudklipp

Närmar sig döden

(01:07)

Aldrig

(00:40)

Dödsängel

(01:43)

Guldtänder

(01:27)

Soppan

(02:22)

Låt eleverna efter sitt skapande få ställa ut sina alster exempelvis på skolans bibliotek. Då kan också andra elever få ta del av tolkningen av ljudklippen.

Far och son

Reflektion och diskussion

En lektion

Inledning	I denna uppgift får eleverna lyssna på ljudklipp som handlar om Elie och hans pappa. Efter lyssningen kan eleverna få arbeta med frågor till respektive ljudklipp enligt modellen EPA (först fundera enskilt, därefter diskutera i smågrupper för att slutligen diskutera i helklass). Det finns också en avslutande fråga att diskutera efter de tre klippen.
Ljudklipp	 Som ett barn (03:52)
EPA-frågor	<ul style="list-style-type: none"> – Elie blir arg på sin pappa när han bara ger upp. Kan du förstå Elies känslor? – Hur tror du att du själv reagerat om du varit i Elies situation? – Elie ser sin pappa som ett barn. Vad är det som får honom att tänka så?
Ljudklipp	 Var och en lever och dör för sig själv (05:24)
EPA-frågor	<ul style="list-style-type: none"> – ”Var och en lever och dör för sig själv” säger den blockansvarige. Vad tänker du när du hör den blockansvarige säga detta till Elie? – Gör Elie rätt som ger sin pappa vatten trots att han vet att det inte är bra för honom? – Elie ser sin pappa blir slagen men väljer att inte agera. Hur reagerar du på detta? – Kan du förstå att Elie i sitt samvete kan ha tänkt ”äntligen fri” när pappan väl dör?
Diskussionsfråga	<ul style="list-style-type: none"> – Vilken relation skulle du säga att Elie och hans pappa har och hur kommer den till uttryck i de tre ljudklipp som du precis fått lyssna på?

Efter kriget

Ta ställning

Reflektion och diskussion

Del av lektion

Inledning

I denna uppgift får eleverna träna sig i att ta ställning utifrån olika frågor. Frågorna utgår från något som tas upp i ett ljudklipp. Till varje fråga finns det tre alternativ, två som är förbestämda och ett som eleverna själva kan skapa. Eleverna väljer ett av de tre alternativen. Därefter får eleverna diskutera och motivera sina val. Med fördel kan klassen delas in i mindre grupper. Då blir det lättare att få till stånd givande diskussioner.

Ljudklipp

Ljudklipp

Litteraturens kraft

(00:14)

Diskussionsfråga

Håller du med om att det är bra att läsa böcker om exempelvis Förintelsen i skolan?

1. Ja, det tycker jag.
2. Nej, det tycker jag inte
3. Jag anser att...

Ljudklipp

Att tiga

(00:06)

Diskussionsfråga

Håller du med om att de som teg igår också kommer att tiga imorgon?

1. Ja, det stämmer
2. Nej, det stämmer inte
3. Jag anser att...

Ljudklipp

Att straffas (01:13)

Diskussions- fråga

Tycker du att alla som medverkat till Förintelsen borde straffas?

1. Ja
2. Nej
3. Jag anser att...

Att glömma (00:10)

Är det farligt att glömma det som skett i historien?

1. Ja, det tycker jag.
2. Nej, det tycker jag inte.
3. Jag anser att...

Agera och ta ansvar

 Reflektion och diskussion

 Del av lektion

I denna uppgift får eleverna fundera över hur de kan eller ska agera för att säkerställa att det förflutna (Förintelsen) inte ska bli någons framtid. Lyssna på ljudklippet och diskutera sedan med eleverna helklass eller mindre grupper

Ta ansvar (00:10)

Diskussions- fråga

Vad kan du göra för för att säkerställa att det förflutna (Förintelsen) inte ska bli någons framtid?

Lärohandledningen är framtagen av Jenny Edvardsson som arbetar som adjunkt i utbildningsvetenskap vid Högskolan Kristianstad. Hon är författare och föreläsare och bloggar om sitt arbete på Jenny Edvardsson, jennyedvardsson.blogspot.se. Hennes senaste bok Skönlitteratur i värdegrundsarbetet handlar om hur man kan arbeta med skönlitteratur för att komma åt frågor som rör empati, medmänsklighet, solidaritet och alla människors lika värde.

Om Raoul Wallenberg Academy

Att agera mot orättvisor är lika viktigt då som nu som alltid. Raoul Wallenberg Academy rustar unga att agera med civilkurage i Raoul Wallenbergs anda för ett medmänskligt samhälle fritt från rasism. Vi engagerar årligen tiotusentals unga genom våra utbildningar i självledarskap, skolprogram i mänskliga rättigheter och uppmärksammandet av Raoul Wallenbergs dag, Sveriges nationella dag för medmänsklighet och civilkurage. Med Raoul Wallenbergs gärning och ledarskap som inspiration stärker vi unga att stå upp för mänskliga rättigheter och lägger grunden för en motståndskraftig demokrati.

— **Medmänsklighet
är en handling.**

Förintelsen är ett skrämmande exempel på vad som kan hända om vi inte håller debatten om demokrati och människors lika värde vid liv. Idag finns få kvar som kan vittna om Förintelsens illdåd. De sista överlevandes vittnesmål är ett fönster till historien som hjälper oss att förstå vad som har hänt och hur vi kan agera idag för att det inte ska ske igen.

Elie Wiesel upplevde och överlevde Förintelsen. I sin självbiografi "Natten" får vi följa hans berättelse från nazisternas skövling av familjens hemby till den fruktansvärda vardagen i koncentrationsläger. Med denna lärarhandledning vill Raoul Wallenberg Academy att du som lärare tar upp viktiga diskussioner i klassrummet kring allas vårt personliga ansvar att agera för medmännisklighet.

Lärarhandledningen är framtagen av Raoul Wallenberg Academy.
Författaren till lärarhandledningen är Jenny Edvardsson.

